گزارش

سیستان و بلوچستان بهشتی که محروم مانده

شرق: همه ما از خون‌گرمی مردم جنوب کشور شنیده‌ایم؛ مردمانی مهربان که در بسیاری موارد موجودیت سهم‌شان شده است. اما این منطقه مملو از دنیاهای کشف‌نشده است؛ مکان‌هایی که دیدن هرکدام، حس کشف مکانی عجیب را برای ما تداعی خواهد کرد.

دنیایی برای دیدن

یکی از معروف‌ترین مکان‌ها که تاثیر بسیاری بر جریان‌های تاریخی زمان خود داشته شهر سوخته است. شهر سوخته در ۵۰کیلومتری شهر زابل و به فاصله ۱۷۰ کیلومتر از زاهدان واقع شده است. این شهر مهد تمدن ایران باستان است. شهر سوخته را به شهر هنر یا شهر علم نیز می‌شناسند؛ چراکه ابزارهای هنری و علمی بسیاری در این شهر پیدا شده است. در این شهر باستانی هیچ ابزار آلت جنگی نیست و نشان‌دهنده صلح و صفا در روزگار حیات این شهر است. قدمت شهر سوخته حدود پنج هزار سال است و به عقیده باستان‌شناسان برخلاف ظاهر امروزی‌اش در دوران باستان سرسبز و خرم‌آبادی بوده است.

مردم در این شهر ۴۰۰هکتاری به مدت هزار و ۴۰۰ سال زندگی کرده و این تمدن بااشکوه را خلق کرده‌اند. مشاهده آثار سوختگی در بناهای شهر و وجود یک لایه خاکستر روی شهر علت نام‌گذاری این شهر است. علت سوختگی شهر سوخته به‌طور قطعی معلوم نیست و صاحب‌نظران درباره‌اش با یکدیگر اختلاف نظر دارند. فاصله شهر سوخته تا تهران هزارو ۵۰۰ کیلومتر است. برای رسیدن به شهر سوخته باید پس از گذشتن از شهرهای کاشان، یزد و کرمان به سمت زابل برویم. شهر سوخته یکی از جاهای دیدنی سیستان و بلوچستان است که می‌توان گفت همه علاقه‌مندان با این منطقه نیاز دارند در سراسر دنیا نامش را شنیده‌اند. یکی دیگر از جاهای دیدنی سیستان و بلوچستان قبرستان جی‌هاست. در ۳۰کیلومتری روستای دوهزاره ۵۰۰ ساله تپس در جاپهار، قبرستانی با قبرهای بزرگ و عجیب وجود دارد که مردم محلی آن را جن سنتد می‌نامند. به علت قدیمی‌بودن این قبرستان و شکل و شمایل عجیب قبرها، آن، مردم عقیده دارند که احیته مردگان خود را اینجا به خاک می‌سپارند. اتها تصور می‌کنند که جنها شبانه برای عزادار عزیزان دفن‌شان می‌دهد که حکایت تدافعی بسیار خوبی داشته است. در بین تمام اماکن خاکی سیستان و بلوچستان قلعه‌های دیدنی وجود دارد؛ قلعه‌دختران زابل در شهرستان زابل و در روستای کوه خواجه رذار قرفته است.

قلعه می‌سود این قلعه به دوران ساسانیان برمی‌گردد. حالا به نحوه ساخت این قلعه می‌رسیم. این قلعه روی یک سکوی بزرگ ساخته شده است. این سکو با کنار هم قرارگرفتن چندین سنگ رسی ساخته شده و برای استحکام آن چند ردیف روزنه بالای آن در نظر گرفته شده است.

این نام به علت داستانی است که قوت‌ها درباره این قلعه بر سر زبان‌ها بوده است. مردم می‌گویند در روزگار گذشته، در این قلعه ۴۰ دختر زندگی می‌کردند که صدای قهقهه‌شان تا کیلومترها آن‌طرف‌تر از قلعه نیز می‌رفت و به همین دلیل این قلعه را چهل‌دختران صدا می‌کنند. جهل‌دختران یکی از جاهای دیدنی مهم سیستان و بلوچستان است. این اماکن تنها بخشی از جذابیت‌های این منطقه است؛ منطقه‌ای که به دلیل محرومیت‌های فراوان از همه جنبا دور افتاده. این در حالی است که افزایش سیستم گردشگری، کمک بزرگی به روی با ایستادن این منطقه خواهد کرد. علاوه بر این، بخشی از تمدن کشور در این منطقه قرار گرفته که هر ایرانی باید از آن اطلاع پیدا کند.

شهر سوخته

فقر از انسان هیولا می‌سازد

شرق: شاید بتوان گفت فقر مادر بسیاری از آسیب‌ها خواهد بود. وقتی به مسائل اجتماعی به شکل ریشه‌ای نگاه می‌کنیم، همیشه نشانه‌های تاثیر فقر نمایان می‌شود. کافی است مناطقی از کشور که بی‌کاری آمار بیشتری را به خودش اختصاص داده مدنظر قرار دهیم؛ در این مناطق، همچون مناطق مرزی، میزان قاچاق بیش از جای‌های دیگر است. یکی از علت‌های مهم آن نبود کار کافی برای جوان‌های این مناطق است. خیلی وقت‌ها جوان‌های سیستان و بلوچستانی به این نکته اشاره داده که اگر درس بخوانیم در نهایت می‌توانیم معلم شویم و اگر درس نخوانیم معمولا سوخت‌بر می‌شویم. موضوعی که چندان هم بیراه نیست. این ماجرا با کاردانمد حتی ساعتی حضور در محلات این منطقه کاملا قابل لمس خواهد بود.

گزارش «شرق» از یک روز زندگی با سوخت‌برهای سیستان و بلوچستان

مرگ به آنها نزدیک‌تر است

نسترن فرخه

بیشترشان تجربه تعقیب و گریز از دست مأموران را دارند؛ جوان‌هایی که معمولا از همان کودکی سوخت‌بری را شروع می‌کنند و در دقت‌وآمد بین جاده‌های مرزی، بارها شاهد سوخت‌رسانی‌های سوخت‌بری بوده‌اند که حتی یکبری از آنها به جا نمانده است. تکرار هرروزه‌ای که شاید بار دیگر سهم خودشان شود.

●●●

همیشه سفرسوختبر

پیچ‌های تند جاده را با سرعت پیش می‌رود. هرکدام از ما دستگیره‌ای از ماشین را محکم گرفته‌ایم تا به طرفی پرتاب نشویم. ولی راننده با آرامش پاهایش را بر روی پدال گاز جابه‌جا می‌کند. با لحنی که شاید قصد شوخ‌طبعی دارد، عقربه‌های سرعت‌سنج تویوتا را نشان می‌دهد که از سرعت ۲۰۰ کیلومتر هم گذشته است. احمد سوخت‌بر جوانی است که به‌تازگی ازدواج کرده ولی از همان روزهایی که پاهایش پدال گاز را لمس نمی‌کرده، سوخت‌بر شده است. خودش می‌گوید این داستان خیلی از سوخت‌برهای سیستان و بلوچستان است که از کودکی این کار را شروع کرده‌اند. لباس سرتاپا مشکی بلوچی تنش، تیرکی بوینت صورتش را در خود کم کرده. همسرش که صندلی عقب کنار ما نشسته، به دستان کوچکش ما را به خاکستری بودن لباس‌ها یادآوری می‌کند. کمان‌ها بر این است که این قلعه حدود ۵۰۰ سال پیش ساخته شده و دیگر از آن استفاده نشده است.

کاربرد این قلعه در زمان حیات خود، کاربرد دفاعی و در عین حال مسکونی بوده است. معماری قلعه با داشتن برج‌های نگهبانی، خندق و یخدان نشان می‌دهد که حکایت تدافعی بسیار خوبی داشته است. در بین تمام اماکن خاکی سیستان و بلوچستان قلعه‌های دیدنی وجود دارد؛ قلعه‌دختران زابل در شهرستان زابل و در روستای کوه خواجه رذار قرفته است.

قلعه می‌سود این قلعه به دوران ساسانیان برمی‌گردد. حالا به نحوه ساخت این قلعه می‌رسیم. این قلعه روی یک سکوی بزرگ ساخته شده است. این سکو با کنار هم قرارگرفتن چندین سنگ رسی ساخته شده و برای استحکام آن چند ردیف روزنه بالای آن در نظر گرفته شده است.

این نام به علت داستانی است که قوت‌ها درباره این قلعه بر سر زبان‌ها بوده است. مردم می‌گویند در روزگار گذشته، در این قلعه ۴۰ دختر زندگی می‌کردند که صدای قهقهه‌شان تا کیلومترها آن‌طرف‌تر از قلعه نیز می‌رفت و به همین دلیل این قلعه را چهل‌دختران صدا می‌کنند. جهل‌دختران یکی از جاهای دیدنی مهم سیستان و بلوچستان است. این اماکن تنها بخشی از جذابیت‌های این منطقه است؛ منطقه‌ای که به دلیل محرومیت‌های فراوان از همه جنبا دور افتاده. این در حالی است که افزایش سیستم گردشگری، کمک بزرگی به روی با ایستادن این منطقه خواهد کرد. علاوه بر این، بخشی از تمدن کشور در این منطقه قرار گرفته که هر ایرانی باید از آن اطلاع پیدا کند.

شهر سوخته